

GD-sekretariatet
Mats Löwenberg
016-542 06 13
mats.lowenberg@energimyndigheten.se

Justitiedepartementet

Yttrande angående slutbetänkande En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret (SOU 2020:29)

Sammanfattning

Energimyndigheten tillstyrker i allt väsentligt utredningens förslag och ser positivt på att dessa frågor lyfts upp, förtydligas och konkretiseras genom bildandet av en ny myndighet. Energimyndigheten har dock ett antal synpunkter.

- Gällande inrättandet av ett nationellt centrum anser Energimyndigheten att det bör överlåtas till den nya myndighetens ledning och andra berörda myndigheter att besluta om former för samverkan och samarbete. Det kan begränsa den nya myndighetens handlingsfrihet om arbetsformerna fastlagts innan de faktiska behoven till fullo är analyserade. Vidare anser Energimyndigheten att det saknas tydliga motiv och ett resonemang kring varför utredningen landat i denna slutsats.
- Eftersom den nya myndigheten föreslås få ett ansvarsområde som enligt ansvarsprincipen delvis överlappar andra aktörers ansvarsområden, är det av största vikt att den nya myndighetens roll blir tydlig och att gränssytor och uppgiftsfördelning framstår som tydliga för alla berörda aktörer.

Energimyndighetens ställningstagande

Det psykologiska försvaret och förmågan att identifiera och möta otillbörlig informationspåverkan samt annan spridning av vilseledande information aktualiseras allt mer. Inte minst har detta synliggjorts i anslutning till demokratiska val både i Sverige och i omvärlden. I takt med den accelererande digitaliseringen och att mediernas arbete och plattformar moderniseras, finns också möjligheter till nya former och verktyg för opinionsbildning som kan användas av nya aktörer med varierande syften.

Det har till stora delar av det offentliga Sverige vid olika tillfällen gått ut påbud om höjd vaksamhet och beredskap gällande informationspåverkan, men detta har främst skett i samband med valrörelser. Energimyndigheten bedömer att denna

beredskap behöver bli en större del av det vardagliga arbetet och att kunskapsnivån på området behöver höjas samt att detta behöver ske på större bredd. Inte minst är den nu pågående pandemin en situation där sårbarheter för informationspåverkan kan finnas.

Energimyndigheten har också som uppdrag att verka för en trygg och robust energiförsörjning samt genom stöd och tillsyn höja informationssäkerhetsnivån bland aktörer i energisektorn för att öka robustheten. Inom ramen för dessa uppdrag ser Energimyndigheten det psykologiska försvaret som ett närliggande komplement, för att inte säga en integrerad del. Med detta som bakgrund ser Energimyndigheten bildandet av en ny myndighet, som stödjer bland annat samhällsviktiga aktörer, vilka själva står för den specifika kunskapen gällande det egna ansvarsområdet som välkommet.

Specifika synpunkter

(5 § Förslag till förordning med instruktion för den nya myndigheten)

Betänkandet landar i slutsatsen att det inom den nya myndigheten ska finnas ett nationellt centrum för psykologiskt försvar med samverkande myndigheter. Det förs resonemang kring hur andra aktörers medarbetare ska kunna agera vid centrumet. Betänkandet innehåller dock inga tydliga förklaringar till varför det behövs ett centrum. Det saknas resonemang kring varför centrumets arbetsuppgifter, den tänkta samverkan och personalhanteringen inte kan ske direkt vid myndigheten. Det framstår även som otydlig på vilket sätt centrumets arbete skiljer sig från den övriga myndighetens verksamhet. Det saknas således en redogörelse varför man landat i de slutsatser som man landat i.

(22 § Förslag till förordning (2021:xyz) om ändring i förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap).

Många aktörer rapporterar idag incidenter både till MSB och Säpo m.fl. Dessa rapporter rör incidenter som till sin natur är väldigt lika de incidenter som föreslås bli föremål för rapportering enligt 22 §. Det är väsentligt att rapporteringsbördan blir hanterbar för de aktörer som omfattas av den. Eftersom incidentrapporterna ofta innehåller uppgifter som omfattas av sekretess och/eller säkerhetsskydd är det av vikt att rapportering sker till rätt myndighet. I ett större perspektiv är det därför viktigt att beakta att det kan vara väldigt svårt för den rapporterande aktören att veta till vilken myndighet och enligt vilken författningsreglering som rapportering ska ske eftersom det kan vara svårt att skilja en typ av incident från en annan.

(Avsnitt 10.3.) I avsnittet anges att utredningen gör bedömningen att bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen är tillräckliga för att möjliggöra att uppgifter lämnas till den nya myndigheten. Det redogörs dock inte för vilka regleringar som åsyftas eller hur man kommit fram till slutsatsen att befintliga regleringar fyller detta nya syfte. Frågan om möjligheten att utbyta uppgifter mellan olika aktörer inom ramen för samverkan av olika slag lyfts frekvent i olika statliga betänkanden och utredningar. Hos de aktörer som har behov av sådant utbyte finns ett stort behov av ökat stöd och vägledning. Det

saknas en genomlysning av de nu gällande författningsregleringarna i förhållande till det ökade arbetet inom psykologiskt försvar, totalförsvar och krisberedskap generellt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Robert Andréén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Caroline Asserup, Lena Callermo, Gustav Ebenå, Rémy Kolessar och Eva Merkel, chefsjuristen Rikard Janson samt enhetscheferna Elin Hansen och Eva Lindhé. Föredragande har varit kris- och säkerhetschefen Mats Löwenberg.

Robert Andréén

Mats Löwenberg